

Reise havde han at kæmpe med haardnakket Søsyege, og i Valparaiso var han i fem Uger bundet til Sygeleiet. Hans ved Søsyege, den uvante Skibskost og vel ogsaa ved legemlige Overanstrengelser paa Excursionerne i Land rystede Sundhed, samt hans Trang til i fuld Ro at fortsætte sine Studier foranledigede ham til kort efter sit Giftermaal i 1842 ganske at trække sig ud af Samfundslivet, og han flyttede derfor til en Landsby, Down, paa 500 Indbyggere, sydøst for London, der ved Jernbanestationen Bromley i Kent staaer i Forbindelse med Hovedstaden. Der har han i niogtyve Aar, næsten uden Afbrydelse, levet sammen med sin Familie, beskæftiget dels med Udarbejdelsen af sine Reiseiagttagelser, dels og hovedsagelig med den ved Undersøgelsen af Patagoniens Dyreverden i 1833 opstaaede og i Stilhed nærrede Idée om alle Dyr- og Planteformers Udvikling af faa Urtyper. Denne lange Række Aar har Darwin tilbragt med Opdræt af Dyr og Planter, og med Iagttagelser over de forskellige Organismers Forplantning, Variieren og Leveviis, for at paavise og begrunde sin Theori for alle Organismers Oprindelse og Udvikling: Den naturlige Forplantning med Evne til arveligt at overføre Arsmærket, men tillige med Evne til ubegrænset at afarte, paa Grund af forandrede Livsvilkkaar og Kampen for Tilværelsen, og som væsentlig støttes af Avlsvalget — hans saakaldte Selectionstheori. Med beundringsværdig Udholdenhed og Samvittighedsfuldhed arbejdede han rastløs, bestandig med det store Maal for Øie, og hvorlidet Overilelse kan forekastes den ligesaa forsigtige som skarpe og dristige Gransker, fremgaaer noksom af, at han i tyve Aar bar sin Theori færdig i sit Indre, uden at offentliggjøre endog en Stavelse deraf, idet han bestandig stræbte at grunde den fastere og fastere. Og da der endelig den 1ste Juli 1858 blev givet en foreløbig Meddelelse om den, skete det ikke engang efter hans eget Ønske; hans Venner, de berømte Videnskabsmænd Geologen Charles Lyell og Botanikeren Joseph Dalton Hooker, maatte formelig overtale ham dertil.

Saaledes hengaaer denne store Mands jævne Liv som et sandt Granskerliv. Fri for enhver offentlig Stilling, fri for den store Verdens Adspredelser, fri for enhver Familiesorg, kan han fuldt ud ofre sig for sin Livsopgave. Dog er han intet mindre end Misanthrop; han ynder meget en utvungen Selskabelighed og er ligesaa elskværdig i sin Omgang som agtværdig i sin Videnskab.

Darwins Ydre er i høj Grad imponerende. Det lange hvide og bløde Skjæg, Hovedets usædvanlige Hvælving, den langt fremskydende af dybe Tanker furede Pande, de buskede hvide Øienbryn, som beskygge de overordentligt dybtliggende Øine, forlene denne udmærkede Mand med noget Ophøiet, som bedst kan lignedes med Vaticanets Buster af de græske Viismænd. Man veed ikke, hvad man mest skal beundre ved dette Hoved: Besindigheden, Intelligen, Granskerblikket eller den tillidvækkende Aabenhed.

Af de mange videnskabelige Udmærkelser, der ere blevne Darwin tildelt, skulle vi her nævne nogle. Royal Society i London tildelte ham i 1853 Royal-Medaillen, i 1864 Copley-Medaillen, og det geologiske Selskab samme Aar Wollaston-Medaillen. I 1867 blev han Ridder af den preussiske Orden *pour le mérite*, og i 1868 udnævntes han til Æresdoctor i Medicinen af Universitetet i Bonn, i Anledning af dettes halvhundredaars Jubelfest. I Diplomet kalder Facultetet ham: *theoria de origine specierum et animalium et plantarum proposita novæ in scientia zoologica et botanica ætatis conditorem*. Darwin er endvidere Medlem af Royal Society i London, Royal Society i Edinburgh, det Linnéske Selskab i London, det geologiske Selskab sammesteds, Videnskabernes Akademier i Berlin, Stockholm, Petersborg og Dresden, af Videnskabernes Selskab i Upsala og New York, Æresmedlem af det naturvidenskabelige Akademi i Philadelphia og mange flere — men ikke af det kongelige danske Videnskabernes Selskab.

II.

Hans litteraire Virksomhed.

Langt større Interesse og Afveksling end Darwins stille, ydre Liv frembyder hans litteraire Virksomhed. Meget faa Granskere have, arbejdende selvstændigt, betraadt et saa udstrakt Omraade med saa store Resultater, som han. Darwin er ikke Specialist, hverken i Geologi, Zoologi eller Botanik, men han behersker lige kraftigt alle tre Discipliner; hans Person er et sandt Skatkammer af naturhistorisk Viden. Sine største Opdagelser skylder han dog det ivrige Studium af Husdyravlen og Planteculturen, og heri ligger en alvorlig Paamindelse til alle Zoologer og Botanikere. Forhen arbejdede Opdrætterne og Gartnerne uden at bekymre sig synder-

ligt om de rene theoretiske Granskninger, og paa den anden Side bleve de forbausende Ydelser af Husdyr- og Husplanteopdrætterne aldeles fremmede for Videnskabsmændene, Zoologerne og Botanikerne af den Cuvierske og Linnéske Skole; det er Darwins særegne Fortjeneste at have erobret denne nye Mark for Videnskaben. Samtidigt med at han fremmer Praxis, fordriver han ud af Naturhistoriens Rige dens tidligere Behersker, den miraculeuse Skabelsestheori, og indsætter den naturlige Skabelsestheori, den naturlige Forplantning og Udvikling, i den dem tilkommende Rang.

Læsere ville bedst kunne bedømme hans omfattende og store Forfattervirksomhed ved at modtage en chronologisk Fortegnelse over den, og vi troe saa meget mere at burde give den, som den yder et fuldt Indblik i hans Studiers Gang.

Den 1ste December 1835 blev et Udvalg af ti Breve til Henslow trykt som Manuscript til Fordeling blandt Medlemmerne i det naturvidenskabelige Selskab i Cambridge. Brevene ere skrevne fra forskellige Steder i Sydamerika og indeholde foruden palæontologiske og zoologiske Reisenotitser, hovedsagelig geologiske Meddelelser.

Den 1ste November 1837 bragte det londonske geologiske Selskabs Forhandlinger det første videnskabelige Arbejde af Darwin, nemlig en Meddelelse om Muldjords Dannelse, hvori han paa en overbevisende Maade godtgjør, at denne opstaaer ved Regnormenes Virksomhed, idet enhver Partikel af Jordlaget, hvoraf Tørvten i gammelt Græsland dannes, maa være gaaet gennem Ormenes Fordøielsescanal. I samme Aar udkom endvidere Bemærkninger om den amerikanske Struds.

I 1838 meddelte han i forskellige Tidsskrifter: Bemærkninger over nyere Hævuinger af Chile-Kysten, over Sammenhængen i de vulkanske Fremtoninger i Sydamerika, over Hævninger og Sænkninger af Bunden i det stille Ocean og det indiske Ocean, paavist ved Koraldannelser, over nogle vulkanske Klippers Lighed med Isbræer i Henseende til Structur, og endelig over Aflagringer af forstenede Pattedyr i Omegnen af Platastrømmen, samt over saltholdige Aflagringer i Patagonien.

I 1839 udkom Beretningen om *«Beagles»* Jordomsøiling. Af det tredje Bind om denne Reise, hvilket Darwin alene har forfattet, udkom der i 1846 en forbedret og forkortet stereotyperet Udgave, der afsattes i 10,000 Exemplarer. Omendskjøndt denne Reiseskrivelse er meget rig paa videnskabelige Iagttagelser, er den dog skrevet i et saa populært Sprog, Dyr- og Plantelivet saa tiltrækkende og frisk skildret, og Reiselivet saa behageligt fortalt, at den ogsaa iblandt det store Publicum har faaet en vid Udbredelse. I samme Aar skrev han ogsaa nogle Bemærkninger om en Klippeblok, der var seet paa svømmende Is, samt endvidere over de parallelle Jordvolde ved Glen Roy.

I 1840 begyndte han Udgivelsen af det store Værk over de zoologiske Resultater af Reisen omkring Jorden, der blev sluttet 1843. Værket er i fem Dele: Fossile Pattedyr af Owen med en geologisk Indledning af Darwin; Pattedyr af Waterhouse med en geografisk Indledning af Darwin; Fugle af Gould med Anmærkninger om deres Leveviis og Udbredelse af Darwin; Fiske af Jenyns og Reptiler af Bell, begge med Anmærkninger af Darwin, og til enhver enkelt i dette Værk beskrevne Dyrart har han føiet en Beretning om dens Leveviis og Udbredelse. Regeringen bevilligede 1000 Pd. St. til at dække endel af Udgifterne ved Udgivelsen. De af Darwin hjembragte hvirvelløse Dyr, navnlig Insecterne, bleve beskrevne i særegne Afhandlinger af Newman, Walker, Waterhouse og White, de i Sydamerika og paa Galapagos-Øerne samlede Planter af Hooker, de fra Keelings-Øerne bestemte af Henslow, og Kryptogamerne af Berkeley. Intet er gaaet tabt af disse videnskabelige Skatte; hvad der ikke allerede er bearbejdet, er i Hænderne paa Englands første Videnskabsmænd.

I 1841 udgav han en Beskrivelse af en mærkværdig Sandstensbarre ved Pernambuco; i 1842 en Afhandling over erratiske o: ved Vandflod flyttede Stenblokke i Sydamerika, og Bemærkninger om fordums Isbræer i Caernavonshire, samt endelig, som første Bind af den geologiske Del af Reisen med *«Beagle»*, sit berømte Værk om Bygningen og Udbredelsen af Korallrev. Under sit Ophold paa Oceanets Øgrupper og især paa de sydvestfor Java liggende Keelings-Øer kunde Darwin ikke undlade at gøre sig det Spørgsmaal, hvorledes disse Øer opstode midt i et Ocean med et bundløst Dyb. Koraldyret behøver en Bund at bygge paa, og det kan ikke leve særdeles dybt under Havets Overflade. Efter omhyggelige Iagttagelser opdagede Darwin da, at hele den flade Havbund lidt efter lidt var sunket og havde draget med sig det Fastland, hvoraf spredte Topper endnu høine sig som en løreven

Øverden. Paa disse Høider fandt nu Polypdyret den Dybde, i hvilket det kan leve under Havet, dykkede ned og opførte de Bygninger, som altid holde sig omtrent i samme Niveau. Denne Theori er nu almindelig adopteret.

I 1844 udkom hans fortræffelige geologiske Bemærkninger om de paa Reisen besøgte vulkanske Øer, og to zoologiske Arbejder: Iagttagelser over Bygningen og Forplantningen af Sagitta, en mærkelig oceansk vandklar Dyrform, omtrent et Par Tommer stor, og korte Beskrivelser over nogle Landplanarier, Fladorme, samt over nogle i Havet levende eiendommelige Arter med en Beretning om deres Leveviis; i 1845 en Beretning om det Støv, som ofte falder paa Skibe i det atlantiske Ocean; i 1846 hans fremragende Arbejde: Iagttagelser over Sydamerikas Geologi, og endvidere i samme Aar en Afhandling om Falklandøernes Geologi; i 1848 Bemærkninger over erratiske Blokkers Vandringer fra et lavere til et høiere Niveau.

I 1849 udgav det engelske Admiralitet: *«A manual of scientific enquiry prepared for the use of officers in H. M. navy and travellers in general.»* Den geologiske Del af denne Bog er skrevet af Darwin.

I 1851 udgav han en Monografi over Storbritanniens forstenede Lepader eller stilkede Cirripeder — lavere Krebsdyr. — trykt for det palæontografiske Selskab i London, og i hint Aar begyndte han tillige Udgivelsen af sit classiske Værk over de nulevende Cirripeder, Snerlefodderne, af hvis gaadefulde Natur samtlige Systematikere, selv Cuvier, havde taget fejl. Første Del indeholder Beskrivelsen af Lepaderne eller de stilkede Snerlefodder, og anden Del, der udkom i 1854, Balaniderne eller de stilkede Snerlefodder. Sidstnævnte Værk supplerede han endnu samme Aar med en Monografi over Storbritanniens fossile Balanider.

I 1855 udkom Bemærkninger om Isbjergenes Kraft til at sønderrive og udhule undersøiske Flader; 1857 om Havvandets Indvirkning paa Plantefrøets Spirekraft, og 1858 om Biernes Rolle ved Befrugtningen af Papilionaceerne, de Ærteblomstreder.

Den 1ste Juli 1858 er den nu almindelige, under Navnet Darwinisme bekendte Theories Fødselsdag. Paa denne Dag blev der af Lyell og Hooker fremlagt for det Linnéske Selskab i London:

1) *On the variation of organic beings in a state of nature; on the natural means of selections; on the comparison of domestic races and true species.* Skriftet var et Uddrag af et ikke til Offentliggjørelse bestemt Manuscript over Artsbegrebet, hvilket Darwin i 1839 havde nedskrevet som en Skizze og i 1844 afskrevet og forelåst Hooker, og hvis Indhold af denne derpaa blev meddelt Lyell. Den første Del behandler i Almindelighed Organismernes Foranderlighed saavel i den cultiverede som i den vilde Tilstand, og den anden Organismernes Foranderlighed i den vilde Tilstand, den naturlige Forplantning, samt en Sammenligning mellem de tamme Racer og de virkelige Arter;

2) *Abstract of a letter from Darwin to Prof. Asa Gray, Boston, Septbr. 5. 1857.* I dette Brev meddeler han Gray de vigtigste Sætninger af Darwinismen, og det blev fremlagt som Beviis for, at Theorien ikke havde undergaaet nogen Forandring fra 1839 til 1857; og

3) *On the tendency of varieties to depart indefinitely from the original type, by Alfred Russel Wallace.*

Denne Afhandling om Varieteters Tendens til ubegrænset at afvige fra den oprindelige Type er skrevet af den berømte Naturforsker paa den molukkiske Ø Ternate i Februar 1858. Wallace sendte den til sin Ven og Correspondent Darwin med Anmodning om, dersom han fandt den tilstrækkelig interessant, da at tilstille Lyell den. Nu viste det sig, at der i dette geniale Arbejde netop var udviklet den selvsamme Theori, som Darwin allerede for 19 Aar siden havde nedskrevet. Darwin opfordrede Lyell til at indhente Wallaces Tilladelse til snarest muligt at offentliggjøre Arbejdet, og Lyell og Hooker erklærede sig beredvillige dertil, men kun paa den Betingelse, at Darwin ikke, som han var tilbøielig til, til Fordel for Wallace, længere unddrog Offentligheden sit Manuscript af 1844, som de allerede havde kjendt i saa mange Aar. Som Følge heraf fremlagdes disse Actstykker som alt anført i det Linnéske Selskab, og som Følge af at Darwin allerede 1839 havde nedskrevet Theorien, blev han anset som dens Fosterfader, og den døbt med hans Navn.

Fra denne Dag blev Darwin ikke længere blot en af Videnskabsmændene kjendt og erkjendt Storbhed; han er for alle dem, som i den ægte Naturforsknings Resultater see et Vilkkaar for vor Tids aandelige og materielle Udvikling og Fremskridt, i Kraft af denne sin Lære bleven en Magt, hvis Betydning vi endnu kun ufuldstændigt kunne fatte.